

Ciklus predavanja »Filozofija i psihologija«

Boršić, Luka

Source / Izvornik: **Filozofska istraživanja, 2009, 29, 420 - 421**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:793914>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

napomenuo, sastoji već u tome da se precizno odredi što se konkretno podrazumijeva terminom 'dodir', s obzirom da on obuhvaća širok spektar fenomena i nije jasno koje bi bile njegove odlike. Osim toga, dodir je nerazdvojiv od propriocepcije i pokreta: njime se (na tragu Merleau-Pontyja) prepoznaju granice, liminalne zone, ono izvanjsko, ostvaruje se dodir sa svijetom. Stoga je Ratcliffeova koncepcija dodira heterogena i dosta široka, pri čemu nestaju fenomenološke razlike subjektivnog i objektivnog, unutarnjeg i izvanjskog jer nisu u stanju shvatiti narav taktilnog iskustva koje je preduvjet za naš istinski fenomenološki odnos spram svijeta. Madalina Diaconu s bečkog Instituta za filozofiju također je u svom predavanju (»Creative Hands«) krenula od uže filozofske perspektive, posebno se zanimajući za estetske implikacije ruke odnosno umjetničke predmete: odnos uma i tijela ona propituje na polju umjetnosti. Pri tome analizira odnos umjetnosti i vještine u kontekstu suvremenog doba u kojem kompjuterska umjetnost više ne treba vješte zanatlije ili umjetnike koji su usavršili manualne vještine. Njena refleksija o umijeću kao fizičkom radu povezana je s tezama o dobu kojim dominiraju umjetno stvorene virtualne slike, pri čemu se gubi izvorno umijeće dodirivanja i uživanja u stvaralačkom dodiru (kiparstvo, slikarstvo), što povlači i čitav niz pitanja o statusu današnje estetike i njenom istinskom predmetu. Srodna tematika bila je u središtu izlaganja i Eve Kit Wah Man (»The Waist Seizes Reality«) o umjetnosti i njenoj vezi s tjelesnim kreativnim praksama i estetskom iskustvu u kineskoj umjetnosti. Izlagačica je propitivala filozofske implikacije i estetske referencije u kontekstu konfucijanizma i taoizma, govoreći o ulozi ruke u tradicionalnom kineskom slikarstvu, također se teorijski oslanjajući na tekstove Kanta i Merleau-Pontyja.

Treći i ujedno posljednji dan konferencije bio je posvećen kratkoj raspravi o ulozi ruke u kognitivnim znanostima i filozofskim implikacijama teze o kognitivnoj vrijednosti taktilnosti, kao i komentarima na ideje izlagača i buduća istraživanja. Uz završnu raspravu, američka umjetnica Rosalyn Driscol održala je kratko predavanje pod nazivom »Toccata – Touched by Injury and Recovery« predstavljajući svoje skulpture i instalacije. Prizivajući u sjećanje muzički oblik koji u sebi sadrži pojam taktilnosti, Driscol je ispričala kako ju je ozljeda ruke nagnala da dublje promisli načine na koje koristimo taj dio tijela, te kako se on može umjetnički prikazati da bi se pokazala njegova kognitivna vrijednost. Zaključno rečeno, konferencija je u ponešto zgusnutom programu donijela mnoštvo vrijednih izlaganja, od kojih nekima nije manjkala ni doza

provokativnosti. Nužno je spomenuti da je najveći broj izlagača došao iz Amerike i Velike Britanije, tako da je jaz između tzv. kontinentalnog i anglosaksonskog interpretativnog pristupa bio itekako vidljiv. Ne treba zaboraviti da je u anglosaksonskim zemljama sklonost prema empirizmu i analitičkom pristupu oduvijek bila prisutnija negoli kod autora koji dolaze iz europskog kulturnog kruga, onih koji i dalje preferiraju klasične filozofske interpretacije nauštrb koketiranja sa suvremenom znanostu poput neurologije, biologije ili psihologije. Razlike su dakle bile vidljive i, kazano u duhu naslova konferencije, vrlo opipljive: britansko-američki pristup mnogi europski filozofi ne bi nazvali filozofijom u pravom značenju te riječi već eventualno filozofskim interpretacijama znanstvenih otkrića, a ovi prvi bi europsku sklonost isključivo k onom umskom smatrali zastarjelom u razdoblju prevlasti razmatranja o tjelesnosti i korporealnoj percepciji. Konferencija je stoga na izvjestan način bila spoj dva različita shvaćanja percepcije i uloge filozofije u njenom propitivanju, a interdisciplinarni okvir pod kojim je održana može u tom kontekstu biti samo prednost i poticaj za daljnja istraživanja ovog relativno uskog i strogo omeđenog, ali vrlo zanimljivog područja.

Tonči Valentić

Ciklus predavanja »Filozofija i psihologija«

Hrvatsko filozofsko društvo pokrenulo je ciklus predavanja »Filozofija i psihologija« kojemu je cilj istraživanje odnosa između filozofije i psihologije. Tijekom travnja i svibnja 2009. godine u Društvu sveučilišnih nastavnika i drugih znanstvenika u Zagrebu održana su tri predavanja. To su sljedeća predavanja: mr. sc. Ivana Skuhala Karasman pod naslovom »Dvornikovićeve interpretacije Wilhelma Wundta« (15. travnja 2009. g.), dr. sc. Josip Čirić pod naslovom »Filozofske pretpostavke psihoterapije« (6. svibnja 2009. g.) i mr. sc. Goran Grgec pod naslovom »Filozofsko savjetovanje – 'novo' područje djelovanja filozofa« (27. svibnja 2009. g.). Sva su se predavanja održala u prostorijama Kluba sveučilišnih nastavnika u Zagrebu.

U svom predavanju o Dvornikoviću Ivana Skuhala Karasman je pokazala kako je Vladimir Dvorniković (1888–1956) interpretirao Wundtovo (1832–1920) psihologiziranje u filozofiji te njegovo filozofiranje u psiholo-

giji. Dvorniković u *Savremenoj filozofiji I* filozofiju Wilhelma Wundta smješta između dva glavna protivnička tabora. Pod prvim taborom Dvorniković podrazumijeva kantovske i izvankantovske smjerove, a pod drugim taborom podrazumijeva evolucionističke filozofije i njezinog glavnog predstavnika Herberta Spencera. Wundt psihologiju dijeli u dva dijela: eksperimentalnu psihologiju i psihologiju naroda (*Völkerpsychologie*) koja nadopunjuje eksperimentalnu psihologiju. U njima je vidljivo genetičko-evolucionističko polazište. Wundtovu se psihologiju, koja je po metodi razvojna, genetička, uvijek označavalo kao voluntarističku i aktualističku naspram intelektualističke i spiritualističke psihologije. Wundt u svojoj kasnoj fazi uviđa da se eksperimentom ne mogu obuhvatiti i riješiti sva pitanja psihologije te sve veću važnost pridaje genetičkom, biološkom i sociološkom interpretiranju. Dvorniković smatra kako u Wundtovoj eksperimentalnoj psihologiji i psihologiji naroda, progovara i Wundt filozof. Postoje dva glavna dijela teorijske filozofije: spoznajna teorija s logikom kao formalnom stranom te metafizika, dok su etika, filozofija religije, estetika i sociologija primjena empirijske psihologije. Ovo se izlaganje osobito istaknulo detaljnošću pristupa i dobrim pozicioniranjem teme.

U predavanju pod naslovom »Filozofske pretpostavke psihoterapija« J. Čirić sa Sveučilišta u Zadru polazi od toga da svaka osoba, s kojom je moguće upustiti se u suvisli razgovor, posjeduje sustav općih iskaza o tome kako svijet funkcionira (fizična i socijalna okolina) s pomoću kojeg ta osoba pruža objašnjenje tuđeg ponašanja i prema kojem usklađuje vlastito. Taj sustav iskaza Čirić naziva »životnom filozofijom« – tom pojmu Čirić pristupa analitički konceptualno, držeći ga jednakovrijednim autorskim filozofskim teorijama. Čirić je u svom izlaganju polazio od toga da filozofija svojom konceptualnom analizom može poduprijeti i pomoći psihološkoj analizi i psihoterapiji: bilo objašnjenjem temeljnih pojmova u psihoterapiji bilo inkorporiranjem filozofijskih spoznaja (osobito filozofije znanosti) u psihološku intervenciju. Ono do čega je Čiriću bilo najviše stalo jest rasvijeliti poveznice koje postoje između filozofije i psihologije: izdvojio je klasifikaciju (poremećaja), abnormalnost, nesvjesno i odnos um-tijelo. Na kraju Čirić određuje filozofsko (psihološko) savjetovanje: ono pomaže korisniku identificirati i razjasniti skrivene pretpostavke i emocije, nadalje pomaže u razvijanju logički ispravnog i kritičkog mišljenja te omogućuje razvijanje kritičkog misaonog aparata s pomoću kojeg korisnik može konstruktivno preispitivati vlastita stajališta.

U zadnjem predavanju ovog niza pod naslovom »Filozofsko savjetovanje – 'novo' područje djelovanja filozofa« G. Grgec razvija misao da filozofsko savjetovanje nije novotarija: to da filozof savjetuje nefilozofa u tome kako postupati u praktičnom životu staro je koliko i sama filozofija (Heraklit, Platon...). Pri svom izlaganju G. Grgec polazi od razmišljanja G. Achenbacha kao jednog od promicatelja filozofskog savjetovanja u drugoj polovici 20. stoljeća. Achenbach polazi od toga da filozofsko savjetovanje ne služi tome da ljudima pruži gotove odgovore i objašnjenja, niti da generalizira na temeljnu specifičnih problema i tako rješava probleme započinjući o općim razmišljanjima o ljudskoj duši, već da naputi ljude kako da, promišljajući o svojim stavovima i riječima, dosegnu značenje onoga što zastupaju i proklamiraju te da se kritički suoče s konsekvencama svojih stavova. Pritom je Grgecovo predavanje bilo prožeto mnoštvom primjera iz vlastite prakse filozofskog savjetovanja što je cijelom predavanju dalo osobito životopisan ton.

Na kraju valja spomenuti da su predavanja, iako okupljena oko jedne teme, bila raznolika u pristupu i stilu što je pridonijelo zanimljivosti cijelog niza i prava je šteta što nisu bila bolje posjećena. Možemo se samo nadati da će HFD i nadalje pripremiti neki novi ciklus koji povezuje filozofiju s drugim, »praktičnijim«, disciplinama.

Luka Boršić

Simpozij »Platonov nauk o duši«

U Orebiću je od 14. do 16. svibnja 2009. održan simpozij pod nazivom »Platonov nauk o duši«. Radni dio simpozija otvorio je Ozren Žunec s referatom naslovljenim »Bitak i duša«. Unutar Platonovih dijaloga postoje mnogi dijelovi koji bi se mogli shvatiti Platonovim učenjem o duši. Ozren Žunec je izložio najvažnije sličnosti i razlike među njima, ponajprije razlikujući odnos duše i bitka između ranih i kasnih dijaloga. Tako je uspio u svih članova simpozija proizvesti jasnu predočbu složenosti i duboke zamršenosti, čak i proturječnosti među dijelovima tog Platonovog učenja. Međutim, u isto vrijeme je uspio proizvesti i predočbu o razvoju, koja u krajnjem pruža slutnju o ipak jedinstvenom shvaćanju duše. Čini se da je uspio na najprimjereniji način izložiti sudionike simpozija osnovnim problemima s kojima se ima doticati svaki razgovor na ovu temu.